

תאונת פגע וברח - עבירת הפקרה לאחר פגיעה

תאונת "פגע וברח" או בלשון החוק "עבירת הפקרה לאחר פגיעה" הינה אחת העבירות החמורות ביותר הקיימות בפקודת התעבורה. נהג אשר היה מעורב בתאונת דרכים שסביר היה כי נפגע בה אדם והוא לא עצר במקום התאונה כדי לעמוד על תוצאותיה ולהזעיק עזרה, מסתכן בעונש של עד 3 שנות מאסר בפועל. במידה ואותו נהג נמלט מזירת התאונה במודע ומבלי שהזעיק את כוחות הצלה, דינו הוא עד 7 שנות מאסר בפועל, ואם גרם במעשיו לנפגע לחבלה חמורה או הביא למותו, דינו הוא עד 14 שנות מאסר בפועל. עו"ד אסף דוק מסביר על יסודות עבירת הפקרה לאחר פגיעה ומרכיביה.

בתקופה האחרונה נמדדו נתונים מדאיגים המצביעים בבירור על עבירת פגע וברח כתופעה של ממש. מדי שנה, מתרחשות בישראל כ-700 תאונות פגע וברח עם נפגעים בממוצע. על-פי דו"ח עמותת "אור ירוק", אשר התפרסם במאי 2011, ומסתמך על נתוני משטרת ישראל במרכז המחקר והמידע של הכנסת, בין השנים 2000-2009, נפגעו בישראל כ-11,000 בני אדם בתאונות "פגע וברח", מתוכם 187 בני אדם מצאו את מותם בתאונות אלה, וכ-841 בני אדם נפצעו באורח קשה עד אנוש.

בשנים האחרונות אנו עדים להתגברות אירועי הפקרה לאחר פגיעה מצד נהגים, דבר שגרר לחץ ציבורי משמעותי על מקבלי ההחלטות הרלוונטיים, עד כדי כך שהמחוקק החליט על העלאת רף הענישה והפיכתה לברורה וחדה יותר כנגד נהגים שפגעו ברכוש או בנפש וברחו על מנת ולחלץ עצמם ממתן הדין על מעשיהם. יש הסבורים כי ההחמרה בענישה נותנת ביטוי הולם להתנהגות החריגה של מבצעי תאונות פגע וברח, בעוד שאחרים סבורים כי אין זה הכלי הראוי להפחתת מספר אירועי הפקרה בדרכים, וכן כי לעיתים הצורך בעשיית צדק מאבד מיקוד ומתערבב עם יצר הנקמה.

דעת הכותב בנושא היא כי בעבירות של הפקרה לאחר פגיעה רמת הענישה אינה משחקת תפקיד מרכזי של ממש, ומשכך הנחת היסוד לפיה החמרה בענישה תביא להפחתת מקרי תאונות "פגע וברח" ולהרתעה של נהגים פוטנציאליים הינה הנחה שגויה ביסודה. יתרה מכך, שורה ארוכה של מחקרים בנושא מטילים ספק בהנחה מקדמית זו, במיוחד כאשר הנהג הפוגע נתון בסיטואציה רגשית מורכבת ותחת לחץ ופאניקה המונעים ממנו לקבל החלטה מושכלת, כפי שקורה פעמים רבות אצל נהגים המעורבים בתאונות דרכים.

מהי תאונת פגע וברח או בלשון החוק עבירת הפקרה לאחר פגיעה?

תאונת פגע וברח היא תאונת דרכים במסגרתה הנהג הפוגע פגע ברכוש או בנפש וברח ממקום התאונה, לאו דווקא באמצעות רכבו, מבלי למלא אחר דרישות החוק הקבועות בסעיף 144(א) לתקנות התעבורה, כגון עזרה לנפגעים או מסירת פרטיו במקום התאונה.

עבירת הפקרה לאחר פגיעה באה על מימושה כאשר מתקיימים התנאים הבאים:

- כאשר הנהג המעורב בתאונת דרכים ידע או היה עליו לדעת כי נפגע בה אדם או עשוי היה להיפגע בה אדם.
- כאשר הנהג המעורב בתאונת דרכים לא עצר במקום התאונה, או קרוב לו ככל האפשר, כדי לעמוד על תוצאות התאונה ולהזעיק עזרה.

גם נהגים שלא התכוונו לברוח מזירת האירוע עלולים למצוא עצמם מואשמים בביצוע עבירת הפקרה לאחר פגיעה

- החוק קובע כי גם נהג שסבור שהוא לא אשם בתאונה חייב להישאר במקום עד להגעת שירותי ההצלה.
- עצם העובדה שהנהג לא היה מודע לכך שאדם אחר נפגע בתאונה אינה פוטרת אותו מאחריות לעבירה, שכן המרכיב הקובע הוא הסיכוי הסביר לכך שנפגע אדם בתאונה.
- גם נהגים אשר עצרו במקום התאונה אך לא הזעיקו עזרה או המשיכו בנסיעה במטרה לחבור לגורמי ההצלה - ייחשבו כמי שהפקירו אדם אחר.

נוסע שהיה מעורב בתאונת פגע וברח יואשם בסיוע להפקרה לאחר פגיעה

לא רק הנהג המעורב בתאונת פגע וברח עובר עבירה. גם נוסע ברכב שהיה מעורב בתאונה ולא עצר ומילא את הוראות החוק, יואשם בסיוע להפקרה לאחר פגיעה המהווה עבירה פלילית בפני עצמה. בית המשפט קבע כי מתחם העונש המוטל על עבירת הסיוע להפקרה אחרי פגיעה נע בין מאסר בדרך של עבודות שירות לבין מאסר בפועל למשך שנה.

לא כל פגיעה ברכוש הינה תאונת "פגע וברח"

פגיעה ברכוש, כגון פגיעה במכונית חונה או רכוש פרטי אחר, אינה מוגדרת כתאונת פגע וברח. במקרים אלו על בעל הרכוש הנפגע להגיש תלונה במשטרה בתוך 48 שעות, ואם לא עשה זאת במסגרת הזמן הזו יוכל לבקש רק את פרטי בעל הרכב הפוגע בהנחה שהוא יודע את פרטי הרכב הפוגע.

העונש הצפוי לנהג המפקיר אדם אחר לאחר פגיעה

על-פי המצב המשפטי כיום, נהג אשר פוגע באדם אחר או ברכושו ונמלט מהזירה מבלי להושיט עזרה או לקרוא לכוחות ההצלה יכול למצוא עצמו מאחורי סורג ובריח לתקופה של עד 7 שנות מאסר, ואם אותו אדם נחבל קשות או חלילה נהרג, עונשו של הנהג הפוגע יכול להגיע לתקופה של עד 14 שנות מאסר בפועל. על מנת ולהבין עד כמה חמורה עבירת תאונת "פגע וברח" יש לקרוא בחוק העונשין, משם עולה כי עבירה ההפקרה חמורה הרבה יותר מן עבירת גרימת מוות ברשלנות שדינה יכול להגיע ל-3 שנות מאסר בלבד.

עבירת הפקרה לאחר פגיעה מנויה בסעיף 64א לפקודת התעבורה בזאת הלשון:

- (א) נוהג רכב המעורב בתאונה שבה נפגע אדם, אשר היה עליו לדעת כי בתאונה נפגע אדם או עשוי היה להיפגע אדם, ולא עצר במקום התאונה, או קרוב לו ככל האפשר, כדי לעמוד על תוצאות התאונה ולהזעיק עזרה, **דינו - מאסר שלוש שנים.**
- (ב) נוהג רכב המעורב בתאונה שבה נפגע אדם, ולא עצר במקום התאונה, או קרוב לו ככל האפשר, כדי לעמוד על תוצאות התאונה, או עצר כאמור ולא הזעיק עזרה, **דינו - מאסר שבע שנים.**
- (ג) נוהג רכב המעורב בתאונה שבה נגרמה לאדם **חבלה חמורה או שבה נהרג אדם**, ולא עצר או לא הזעיק עזרה כאמור בסעיף קטן (ב), **דינו - מאסר 14 שנים.**
- (ד) החליט בית המשפט להטיל על אדם עונש מאסר לפי סעיף קטן (ב) או (ג), לא ייתן עליו צו מבחן, אלא מטעמים מיוחדים

שיירשמו, ולא יטיל עליו מאסר על-תנאי בין כעונש יחיד ובין כעונש נוסף.

(ה) בסעיף זה, "הזעיק עזרה" - הושיט עזרה מתאימה בהתאם לנסיבות המקרה ולמקום התאונה, ובכלל זה, בהתאם לנסיבות המקרה, הזעיק את גופי ההצלה המקצועיים הנחוצים למקום התאונה, המתין ליד הנפגע עד להגעתם, דאג למניעת כל נזק נוסף לנפגע ככל יכולתו והגיש לנפגע עזרה ראשונה אם ביכולתו להגישה על פי הכשרתו.

מה אנו למדים מלשון החוק באשר לעבירת הפקרה?

מעיון ראשוני בלשון החוק ניתן ללמוד כי קיים הבדל מהותי בין כל אחת מן העבירות המנויות בסעיף לנאשם, זאת משום שאדם שיואשם בעבירה לפי סעיף 64א (א) או (ב), שדין הוא עד 7 שנות מאסר, יועמד לדין בבית משפט לתעבורה, שם לרוב העונשים הנהוגים נמוכים יותר מן העונשים הניתנים בבית המשפט המחוזי, ואילו אדם שיואשם בעבירה לפי סעיף 64א (ג), שדינה הוא עד 14 שנות מאסר, יועמד לדין בבית משפט מחוזי שם העונשים הקבועים והנהוגים הם חמורים הרבה יותר.

כמו כן, במידה והנהג הפוגע והנמלט נתפס כאשר הוא נהג תחת השפעת אלכוהול או תחת השפעת סמים, או אפילו נהג ללא רישיון נהיגה או בזמן פסילה, יצטרפו לעבירת הפקרה לאחר פגיעה עבירות רלוונטיות נוספות, דבר שיביא בהכרח להחמרת הענישה עימו.

יחד עם זאת, רבים הם המקרים שבהם הנהג הפוגע עוזב את מקום התאונה מבלי להשאיר את פרטיו או להגיש עזרה בגלל סיבות חיצוניות של הים ופאניקה המונעים ממנו לקבל החלטה מושכלת ולא דווקא בגלל רצונו לחמוק מעונש. במצבים מעין אלה תפקידו של בית המשפט הוא לאזן בין האינטרסים השונים לפי עוצמתם וחשיבותם בנסיבות העניין.

מהי הענישה הנהוגה בבתי המשפט בעבירות פגע וברח?

בהתאם לנתונים של הרשות השופטת משנת 2013, בתי המשפט מטילים בממוצע עונשים של עד שנתיים וחצי מאסר בפועל וקנס כספי בגין עבירות פגע וברח. במקרים חמורים, בהם נהרג או נפצע קשה אדם, לרבות מקרים הזוכים ליחס מועדף מאמצעי התקשורת, העונשים ממריאים לעונשים דו ספרתיים, ראו לדוגמא:

1. משפטו של **טל מור** משנת 2011, במסגרתו בית המשפט המחוזי מרכז גזר עליו 12 שנות מאסר לאחר שדרס למוות את שניאור חשין והפקירו. כמו כן, בית המשפט גזר עליו שנתיים מאסר על תנאי, פסילה מקבלת רישיון נהיגה ל-20 שנה ופיצוי למשפחתו של חשין בסך 30,000 ₪. בית המשפט כתב בפסק הדין כי "כדאי להדביק גזר דין זה על קירות בפאבים", כדי לשדר לציבור מסר של הרתעה.

2. משפטו **שושן ברבי** משנת 2014, במסגרתו בית המשפט המחוזי מרכז גזר עליו 11 שנות מאסר לאחר שדרס למוות את סבטלנה יגודייב, בתה שושנה ודודתה אלכסנדרה רובינוב, ונמלט מן הזירה. ברבי הורשע במסגרת הסדר טיעון בגרימת מוות ברשלנות, הפקרה אחרי פגיעה, שיבוש מהלכי משפט, הדחה בחקירה והחזקת סם לצריכה עצמית. על-פי ההסדר נמחק סעיף ההריגה שיוחס לו בכתב האישום המקורי. בנוסף לעונש המאסר שהוטל עליו, רישיונו של ברבי נשלל למשך שנתיים והוטל עליו לשלם פיצויים למשפחות הקורבנות בסך 150,000 ₪.

כיצד יש לנהוג במקרה של תאונת דרכים?

נוהג רכב המעורב בתאונה שכתוצאה ממנה נהרג אדם או נפגע, יפעל לפי הוראות אלה הקבועות בסעיף 144א לתקנות התעבורה:

(1) יעצור מיד את הרכב במקום התאונה או קרוב אליו ככל האפשר, ולא יזיזו ממקומו אלא אם יש הכרח להשתמש ברכב לצורך ביצוע האמור בפסקה (2) או אם שוטר הרשה את הדבר.

(2) בהתאם לנסיבות המקרה ומקום התאונה, יגיש לכל אדם שנפגע באותה תאונה עזרה מתאימה ובמיוחד:

(א) ידאג למניעת כל נזק נוסף לנפגע;

(ב) יגיש לנפגע עזרה ראשונה שביכלתו להגיש על פי הכשרתו;

(ג) יזעיק למקום התאונה את שירותי ההצלה המקצועיים הנחוצים על פי נסיבות המקרה ובין השאר, אמבולנס, משטרה ומכבי אש;

(ד) ימתין ליד הנפגע עד להגעת שירותי ההצלה המקצועיים;

(ה) במקום שאין אפשרות לפנות את הנפגע באמבולנס ידאג להעברתו ברכב מתאים אחר לתחנת עזרה ראשונה, לבית חולים או לרופא.

(3) ימסור לשוטר, או לאדם שנפגע או לנוהג רכב אחר המעורב באותה תאונה, או לכל נוסע או אדם שהיה בחברתו של הנפגע, את שמו ומענו, את מספר רשיון הנהיגה ומספר הרישום של הרכב שהוא נוהג בו ושם בעליו ומענו, ויציג לפי דרישתם את רשיון הנהיגה, רשיון הרכב או תעודת הביטוח ואת תעודת הזיהוי שלו אם היא נמצאת ברשותו וירשה להעתיק כל פרט הרשום בהם;

(4) יודיע מיד ככל האפשר ובאמצעי הקשר המהירים ביותר לתחנת המשטרה הקרובה למקום התאונה על אירועה ויפרט בהודעה את שמו ומענו, וכן את מקום האירוע ומקום הימצאו הוא, ואם ידוע לו - גם שם האדם שנפגע ולאיזה מקום הועבר לטיפול.

144(ב) לא יזיז אדם רכב המעורב בתאונה כאמור בתקנת משנה (א), אלא אם הרשהו שוטר לעשות כן, או אם יש הכרח בכך לצורך הגשת עזרה למעורבים בתאונה זו.

עינינו רואות כי לפי הוראות סעיף 144(א) לתקנות התעבורה, אדם אשר היה מעורב בתאונת דרכים חייב להמתין במקום האירוע עד לבואן של שירותי ההצלה ולוודא כי הנפגע אכן מקבל סיוע מתאים. אולם, המציאות מלמדת כי ישנם נהגים רבים אשר נרתעים ממראה דם או משמיעת זעקות שבר או אפילו מאלימות שתופעל כלפיהם מצד נפגעי התאונה, דבר שמביא אותם לבחור שלא לעצור בזירת האירוע ולהסגיר עצמם מאוחר יותר לידי המשטרה. על אף העובדה כי במעשיהם הם עוברים הלכה למעשה עבירה של הפקרה לאחר פגיעה, הפסיקה במקרים מסוימים נוהגת כלפיהם באופן סלחני יותר מאשר נהגים שברחו לשם שיבוש מהלכי חקירה ומשפט.

זכויות נפגעי תאונות פגע וברח

מי שנפגע בתאונת דרכים, אך פרטי הנהג או הרכב הפוגע אינם בידו, יכול לתבוע פיצויים מחברת "קרנית" שהינה תאגיד ציבורי שהוקם מכוח חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה - 1975. על הנפגע להוכיח לקרנית כי אכן מדובר בתאונת פגע וברח לצורך קבלת הפיצויים. ככלל, על נפגע עבירת הפקרה לאחר פגיעה לפעול בשקידה סבירה להשגת פרטי הנהג הפוגע לפני שהוא תובע פיצויים מקרנית.

כמו כן, במצבים בהם הנהג הפוגע נתפס ומועמד לדין פלילי יכול בית המשפט להשית עליו פיצוי שיסולם לטובת נפגע עבירת פגע וברח. כמו כן, לפי סעיף 42 לפקודת הראיות, במידה והפוגע אכן נמצא אשם בדין הפלילי, הראיות אשר לפיהן נמצא אשם יוכלו לשמש נפגע עבירה גם בדין האזרחי להוכחת אשמתו של הנאשם (אך לא על מנת לקבוע את גובה הפיצויים או לתבוע נאשמים

25/01/2020

077-5006206

052-6885006

תאונת פגע וברח - עבירת הפקרה לאחר פגיעה

אחרים שהיה להם צד בגרימת הנזק), וזאת במסגרת תביעה אזרחית נגררת להרשעה בפליליים. פסק התביעה חייב להיות מוגש באותו בית המשפט ובפני אותו הרכב שופטים אשר הרשיע את הנאשם תוך 90 יום מהרגע בו פסק הדין בהליך הפלילי הפך להיות חלוט.

נחקרת במשטרה או הוגש נגדך כתב אישום בגין מעורבותך בתאונת פגע וברח?

אתה זקוק לעורך דין לתעבורה שייסע לך בניהול ההליך הפלילי נגדך, בין אם זה בחקירה המשטרית ובין אם זה בכותלי בית המשפט. משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לנאשמים המואשמים בתאונות פגע וברח מזה תקופה ארוכה ובכך שומרים נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה וזומנתם לחקירה או הוגש נגדכם כתב אישום בגין עבירת הפקרה לאחר פגיעה פנו ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאירו פרטים ונשמח לסייע ולהציע לכם מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדכם. סודיות מלאה מובטחת.